

УДК 658.5.011

Р. Р. Ларіна,
 академік Академії економічних наук України, член-кореспондент Академії
 технологічних наук України, доктор економічних наук, професор,
 завідувач кафедри менеджменту, Інститут економіки і управління Республіканського
 вищого навчального закладу "Кримський гуманітарний університет", м. Ялта
О. Ю. Лук'янова,
 старший викладач кафедри економічної теорії, Інститут економіки та управління
 Республіканського вищого навчального закладу "Кримський гуманітарний університет",
 м. Ялта

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕЛЯЦІЇ ПРОЦЕСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

R. R. Larina,
 Academician of Academy of Economic Sciences of Ukraine, Corresponding Member of the Academy of Technological
 Sciences of Ukraine, Doctor of Economic Sciences, Professor Institute of Economics and Management State Higher
 Educational Establishment Crimean University for the Humanities, Yalta
O. Y. Lukyanova,
 Senior Lecturer of Chair of Economic Theory Institute of Economics and Management State Higher Educational
 Establishment Crimean University for the Humanities, Yalta

PROCESS MANAGEMENT AND RISK MANAGEMENT CORRELATION PECULIARITIES IN BUSINESS ENTITIES

У статті розглянуті особливості функціонування вітчизняної економіки на сучасному етапі її розвитку. Обґрунтовано необхідність інтеграції України в європейський простір. Доведено необхідність адаптації, трансформації, реформування господарюючих суб'єктів у відповідності з існуючими у світі нормами, розвиток партнерства державного і приватного секторів. Як єдиний базис для формування конвергентної взаємодії запропоновано використовувати процесний підхід. Для мінімізації ризиків при проектуванні бізнес-процесів аргументовано необхідність застосування стандартів ISO 31000:2009, ISO / IEC 31010:2009, ISO 8402. Запропоновано механізм кореляції процесного менеджменту та управління ризиками.

In the article national economy functioning peculiarities were summarized for nowadays development stage. European Economic Community Ukraine's integration necessity rationale was given. Economic entities adaptation, transformation and reformation needs were proved in accordance to the world-wide business regulations, public and private sector partnership development. Process approach was suggested as unified convergence cooperation forming basis. To minimize risks during business processes design it is need to apply ISO 31000:2009, ISO / IEC 31010:2009, ISO 8402 standards recommendations. It was suggested process management and risk management correlation mechanism.

Ключові слова: процесний підхід, менеджмент, кореляція, підприємство, стандарт якості, управління ризиками, бізнес-процеси.

Key words: process, approach, management, correlation, enterprise, quality standard, risk management, business processes.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний стан економіки України, що знаходиться на транзитивному етапі розвитку, характеризується, з одного боку, інерційністю відтворювального процесу, а, з іншого, активною появою нових форм і ме-

тодів ведення господарської діяльності та управління підприємствами. Разом із тим, досить ізольований економічний розвиток України неможливий через рецесію, високу стохастичність макросередовища і кризові умови, в яких функціонують вітчизняні підприємства. У

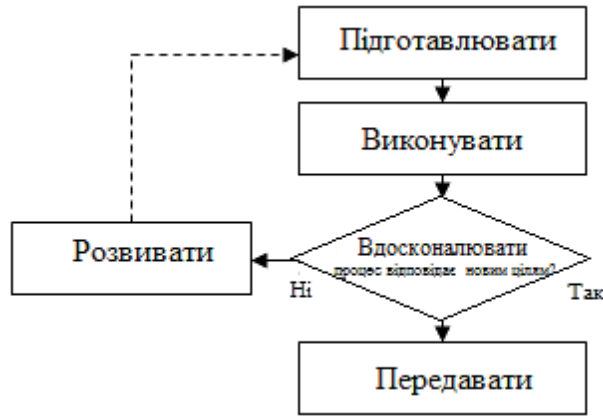

Рис. 1. Алгоритм циклу "підготувати-виконувати – удосконалювати – розвивати"

таких умовах все більше набувають актуальності питання інтеграції України в європейське економічне співтовариство, що може бути здійснено через активне впровадження таких сучасних інструментів, як: кластерний підхід до розвитку прикордонних територій; використання різних механізмів конвергенції для подолання дивергенції станів як вітчизняних, так і зарубіжних економічних одиниць.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженнями в напрямку конвергенції займалися такі автори, як Р. Арон, Е. Гідденс, Дж. Гелбрейт, Дж. Кайзер, М. Кеніг, У. Ростоу, Дж. Сакс, Я. Тінберген, О. Флейтхайм, А. Гальчинський, Ю. Пахомов, В. Сіденко, А. Румянцев, П. Сорокін, А. Філіпенко, Х. Шельські, особливості та різні аспекти транскордонного співробітництва, діяльність підприємств у транскордонних кластерах досліджували Т. Басс, Т. Бауер, Е. Бергман, Б. Даллі, П. Дерошер, А. Гуменюк, В. Демченко, С. Маліков, Є. Матвєєв, Н. Мікула, А. Мокій та інші. Однак питання особливості кореляції процес-

ного менеджменту й управління ризиками в цих умовах не досліджувалися, що і визначило мету даної публікації.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — виявити особливості та обґрунтувати можливість і необхідність кореляції процесного менеджменту й управління ризиками на сучасному етапі розвитку економіки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

Різні аспекти інтеграції України в європейський простір неодноразово обговорювалися на міжнародних форумах, зустрічах, конференціях. Всі учасники даних заходів сходяться на думці про необхідність адаптації, трансформації, реформування господарюючих суб'єктів у відповідності до існуючих у світі норм, розвитку партнерства державного і приватного секторів, однак на практиці цей процес стикається з низкою проблем, про що неодноразово наголошувалося в наших попередніх публікаціях [5; 7]. Тож необхідним є зрозумілий базис для побудови конвер-

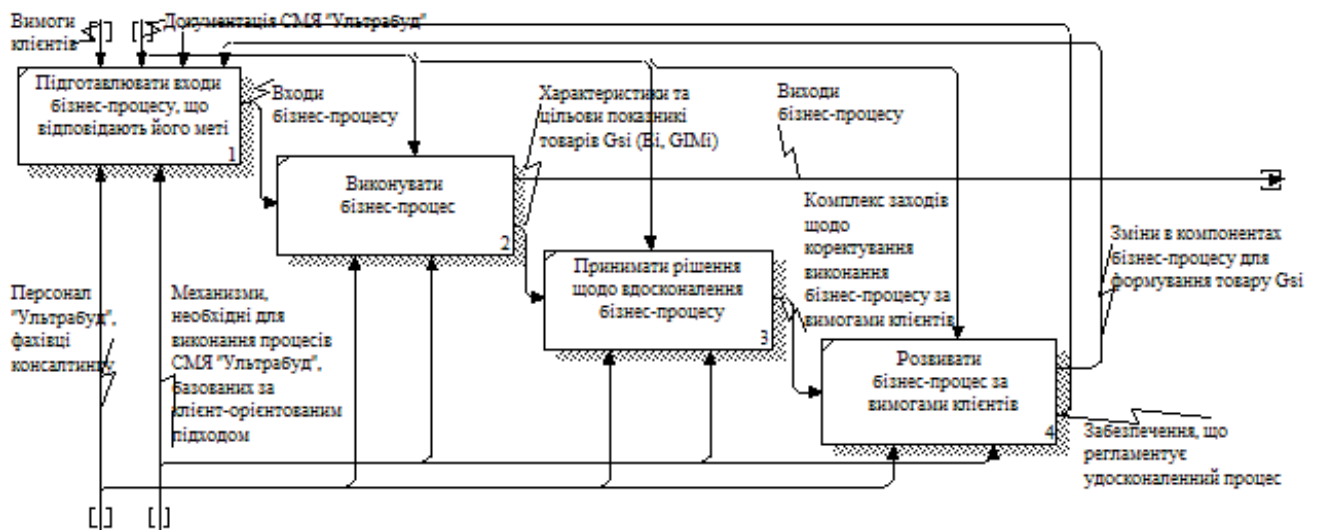

Рис. 2. Бізнес-процес циклу "підготувати-виконувати-удосконалювати-розвивати" (на прикладі будівельного підприємства)

генційної взаємодії, яким може бути процесний менеджмент, регламентований стандартом ISO 9001:2008, що визначає використання логічного принципу процесного підходу при розробці, введенні та поліпшенні результативності менеджменту якості з метою підвищення задоволеності зацікавлених сторін завдяки виконанню їх вимог. Як відомо, процесний підхід полягає в побудові системи бізнес-процесів підприємства та управління ними для досягнення максимальної ефективності і дозволяє підготуватися до сертифікації системи менеджменту якості відповідно до вимог ISO 9001:2008.

Тим не менш, вітчизняні підприємства, які функціонують в умовах невизначеності, при будь-яких видах трансформацій в умовах транзитивного періоду, з більшою ймовірністю можуть зіткнутися з ризиком, негативні наслідки якого можуть збільшитися, а ймовірність отримання прибутку скоротитися. Для мінімізації ризиків при проектуванні бізнес-процесів як елементів систем менеджменту якості вважаємо за необхідне застосовувати рекомендації стандартів ISO 31000:2009, ISO / IEC 31010:2009, ISO 8402.

Також при формалізації задачі імплементації процесного менеджменту та розробки алгоритму її рішення повинен бути врахований такий аспект, як здатність підприємства швидко реагувати на будь-які зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищі. Реалізувати даний аспект можливо за рахунок поєднання своєчасної оцінки бізнес-процесів на підставі критеріїв їх ефективності та циклу коригування бізнес-процесів, що обґрунтовувалася у попередніх публікаціях [7; 8]. Цикл має базуватися на потоці робіт "підготовлювати-виконувати-удосконалювати-розвивати", алгоритм якого наведено на рис. 1, схема процесу наведена на рис. 2.

Цикл "підготовлювати-виконувати-удосконалювати-розвивати" в бізнес-одиниці буде реалізуватися таким чином: "підготовлювати" — підготовка відповідних цілей виконання бізнес-процесу компонентів (ресурсів, інформації; механізмів, технічних засобів; методів, підходів; компетенції), "виконувати" — здійснювати виконання за умови, що бізнес-процес підприємства чітко визначений, захищений від помилок, зрозумілий при послідовному та ефективному виконанні, "вдосконалювати" — приймати рішення про вдосконалення: якщо процес йде згідно до запланованого стану і виходи (результати), одержані після попереднього етапу, відповідають поставленим цілям, то здійснюється перехід до передачі товарів споживачеві згідно з його вимогами ("передавати"), якщо ні — відбувається перехід до "розвивати" — бізнес-процес досліджується та розвивається для відповідності виходів вимогам клієнтів.

Основна відмінність циклу від попередніх ("стандартизувати — діяти, перевіряти — виконувати", "планувати — діяти — контролювати — коректувати", суміщений "планувати — діяти — контролювати — коригувати" / "планувати діяти — вивчати — виконувати") полягає в просуванні від контролю продукту до контролю проектування структури бізнес-процесу, оскільки створення процесу впливає на більшість факторів, що ство-

рюють вартість, крім того, легше досягти швидкого вдосконалення шляхом контролю структури процесу, ніж шляхом контролю процесу за лімітуючими показниками даних.

При цьому в умовах обмежених ресурсів рішення поставленого завдання коригування бізнес-процесів повинно мати ітераційний характер, коли спочатку коригується бізнес-процес, який має вищий ранг згідно з оцінкою експертів, потім реформується бізнес-процес більш низького рангу, і так до того моменту, поки підприємство не витратить наявні для цієї мети ресурси повністю. Даний метод дозволить своєчасно проводити моніторинг середовища, вести роботу в напрямі передбачення, попередження, подолання ризиків.

ВИСНОВКИ

Таким чином, запропонований механізм кореляції процесного менеджменту та управління ризиками надасть можливість підприємству відповідати загальноприйнятому принципу функціонування економічних одиниць, прийнятому за кордоном. А також поступово конвергувати вітчизняні підприємства, залучити їх до транскордонного співробітництва, завдяки чому буде можлива і їх поступова інтеграція до європейського простору, що більш докладно буде викладено в наступних публікаціях. Крім цього, підвищиться і конкурентоспроможність даних підприємств.

Матеріал може бути корисним регіональним органам управління, керівникам підприємств, студентам економічних вузів.

Література:

1. ISO / IEC 31010:2009 [Electronic Source]. — Mode of Access: <http://www.iso.org>
 2. ISO 31000:2009 [Electronic Source]. — Mode of Access: <http://www.iso.org>
 3. ISO 8402 [Electronic Source]. — Mode of Access: <http://www.iso.org>
 4. ISO 9001:2008 [Electronic Source]. — Mode of Access: <http://www.iso.org>
 5. Ларина Р.Р. Методы оптимизации управленческих решений в условиях риск-менеджмента: учеб.-практ. пособие / А.А. Илаев, Р.Р. Ларина, И.Ю. Гришин, С.А. Илаев. — Ялта: Ариал, 2011. — 156 с.
 6. Лук'янова О.Ю. Алгоритм впровадження РОМ-ВО в будівельних організаціях України в сучасних умовах / О.Ю. Лук'янова // Вісник Донецького національного університету. — 2012. — Т.1. — С. 106—109.
 7. Лук'янова О.Ю. Формування математично-формалізованого підходу до рішення завдання впровадження проекту процесно-орієнтованого менеджменту (для підприємств будівництва) / О.Ю. Лук'янова // Вісник Донецького національного університету. — 2011. — Спецвипуск. — Т. 2. — С. 177—180.
 8. Лук'янова Е.Ю. Разработка механизма корректирования бизнес-процессов предприятия в современных условиях / Е.Ю. Лук'янова // Экономика та держава. — 2010. — № 11. — С. 65—68.
- Стаття надійшла до редакції 12.05.2013 р.*